

М. Г. Винярьська

Національний лісотехнічний університет України, м. Львів, Україна

ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ЗМІНИ КЛІМАТУ

Проаналізовано основні міжнародні екологічні угоди у сфері зміни клімату, а також документи у сфері кліматичної дипломатії в ЄС. На міжнародному рівні досить складно розробити шляхи вирішення проблеми зміни клімату, враховуючи специфіку глобальної проблеми зміни клімату, різний вплив зміни клімату на різні держави, різний рівень економічного розвитку, викидів парникових газів у різних державах, тісний зв'язок проблеми зміни клімату з економікою, складність вирішення енергетичних питань тощо. Тому звернено увагу на особливості міжнародного переговорного процесу на Конференціях Сторін Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, складності формування загальної узгодженої політики щодо зміни клімату на глобальному рівні. Розглянуто участь України у міжнародних переговорах з питань зміни клімату. Проаналізовано питання формування еколого-економічної політики з питань зміни клімату в Україні, зобов'язання України щодо скорочення викидів парникових газів та основні нормативно-правові акти у сфері зміни клімату в Україні. Сформульовано рекомендації щодо розроблення політики з питань зміни клімату в Україні. Акцентовано увагу на нагальній потребі екологізації економіки України, переходу до низьковуглецевого розвитку та реального скорочення викидів парникових газів в Україні. Звернено увагу на важливість врахування досвіду ЄС під час розроблення політики з питань зміни клімату в Україні, відповідність політики у сфері зміни клімату відповідно до міжнародних домовленостей України та висновкам наукових експертів, які свідчать про необхідність зменшення антропогенного навантаження на кліматичну систему.

Ключові слова: зміна клімату; парникові гази; Рамкова конвенція ООН про зміну клімату; Кіотський протокол; Паризька угода; екологізація економіки.

Вступ. Впевненість науковців в антропогенному чиннику кліматичних змін зростає. В останньому, п'ятому звіті Міжурядової групи експертів ООН з питань зміни клімату, зазначено, що ймовірність причетності людини до глобальної зміни клімату підвищилась і становить 95 % (Climate change, 2013). Відповідно до четвертого звіту Міжурядової групи експертів ООН з питань зміни клімату 2007 р. така ймовірність становила 90 % (Climate change, 2007). Тому боротьба із глобальною зміною клімату та негативними наслідками зміни клімату стає невідкладним питанням порядку денного на міжнародних зустрічах високого рівня.

Відомо, що внаслідок зміни клімату економічний розвиток держав сповільниться, продовольча безпека знизиться, а соціальна та економічна нерівність загостриться; економічні втрати від зміни клімату будуть зростати; ціна бездіяльності у сфері запобігання та адаптації до зміни клімату є істотною, і заходи потрібно вживати терміново, тому десятиліття до 2040 р. вважають ерою так званої "кліматичної відповідальності", коли необхідно винайти ефективні механізми вирішення проблеми зміни клімату. Незважаючи на те, що проблема глобальної зміни клімату займає сьогодні одне з ключових місць на порядку денному в міжнародній політиці, усвідомлення цієї проблеми, поступ на шляху до її вирішення відбуваються в дуже складних умовах

міжнародних переговорів, консультацій, суперечок, відстоювання вузьких, локальних, короткочасних, часто суто економічних інтересів окремими державами, боротьби поглядів та ідеологій тощо. Водночас під час розроблення політики з питань зміни клімату важливо усвідомлювати, що цю проблему можна і потрібно вирішувати, адже зв'язок зміни клімату та росту концентрації парникових газів в атмосфері не є незмінним, можуть відбуватися "декарбонізація економіки" (тобто зниження вуглецеємкості валового внутрішнього продукту) та зміни енергетичних технологій, але для цього необхідні відповідні рішення та цілеспрямовані скоординовані дії світової спільноти. Енергозбереження також сприяє скороченню викидів, адже є держави, де викиди на одиницю ВВП є не виправдано високими, оскільки їх економіка ніколи не була спрямована на ощадливе використання природних ресурсів. До таких держав належить і Україна, де рівень викидів парникових газів на одиницю продукції надто високий, порівняно із високорозвиненими країнами.

З огляду на це, враховуючи специфіку проблеми зміни клімату і широкомасштабність наслідків зміни клімату, проблема зміни клімату потребує оперативного реагування на міжнародному рівні та на рівні держав.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблему глобальної зміни, еколого-економічних та право-

Інформація про авторів:

Винярьська Мар'яна Григорівна, здобувач кафедри екологічної економіки. Email: maryana.lviv@gmail.com

Цитування за ДСТУ: Винярьська М. Г. Формування міжнародної еколого-економічної політики щодо зміни клімату. Науковий вісник НЛТУ України. 2017. Вип. 27(7). С. 41–45.

Citation APA: Vyniarska, M. G. (2017). Development of International Environmental and Economic Policy on Climate Change. *Scientific Bulletin of UNFU*, 27(7), 41–45. <https://doi.org/10.15421/40270707>

вих аспектів щодо зміни клімату досліджено у працях вітчизняних (В. О. Бараннік, Д. В. Волошин, Ю. С. Горбань, І. А. Дубовіч, Я. А. Жаліло, Л. В. Жарова, М. В. Ільїна, С. Л. Орленко, І. В. Трофимова, Ю. Ю. Туниця та ін.) та багатьох зарубіжних (Е. П. Борисенков, Себастьян Обертур, Клер Роше Келлі та ін.) вчених, але дослідженню питання формування міжнародного еколого-економічного механізму політики з питань зміни клімату та факторів, які впливають на її формування, приділено недостатньо уваги.

Мета дослідження. Вивчити сучасні проблеми щодо формування міжнародної еколого-економічної політики з питань зміни клімату та запропонувати механізм їх вирішення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема зміни клімату започаткувала новий міжнародний напрям – кліматичну дипломатію, яка сягає своїх витоків з другої половини ХХ ст. У 1967 р. на міжнародній конференції Шапперхольмі (Швеція) було розроблено основи програми дослідження глобальних атмосферних процесів. У 1974 р. розроблено програму дослідження глобальних атмосферних процесів – клімат. З цього часу закладено основи для широкого міжнародного співробітництва та стимулювання необхідних досліджень у сфері зміни клімату. У 1977 р. в Найробі (Кенія) відбулася конференція ООН з питань опустелювання, на якій прийнято односторонню резолюцію щодо необхідності детального вивчення зміни клімату. У 1979 р. в Женеві прийнято декларацію про недопущення потенційної антропогенної зміни клімату, яка може бути небезпечною для життя людини (Borysenkov, 1990). У 1988 р. Генеральна Асамблея ООН прийняла спеціальну резолюцію "Збереження глобального клімату для теперішньої та майбутньої діяльності людини", а у 1992 р. на конференції ООН з навколишнього середовища в Ріо-де-Жанейро (Бразилія) 155 держав, зокрема й Україна, підписали Рамкову конвенцію ООН про зміну клімату. Мета Рамкової конвенції ООН про зміну клімату полягає у тому, щоб досягти стабілізації концентрацій парникових газів в атмосфері на такому рівні, який не допускає небезпечного антропогенного впливу на кліматичну систему. Наступним важливим документом, прийнятим для виконання Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, став Кіотський протокол, підписаний у 1997 р. У Кіотському протоколі визначено кількісні зобов'язання держав зі скорочення викидів парникових газів. Треба зазначити, що кількісні зобов'язання держав зі скорочення викидів, відповідно до Кіотського протоколу, мали лише розвинені країни та країни з перехідною економікою, які відповідальні лише за 15 % загальносвітових викидів. Жодні зобов'язання зі скорочення викидів у Кіотському протоколі не передбачались для країн, що розвиваються (Orlenko et al., 2010).

Між державами-учасниками тривали напружені міжнародні переговори, спрямовані на підготовку нової міжнародної угоди, яка повинна регулювати питання скорочення викидів парникових газів після закінчення терміну дії Кіотського протоколу. Зокрема, у 2007 р. на 13-й Конференції Сторін Рамкової конвенції ООН про зміну клімату у Балі (Індонезія) було узгоджено Балійський план дій, який передбачав ключові питання, з яких необхідно було домовитися у 2009 р. 15-та Конференція Сторін Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, яка відбулася у Копенгагені (Данія) у 2009 р., закін-

чилася політичною угодою "Копенгагенська домовленість", яка не містила кількісних зобов'язань держав зі скорочення викидів парникових газів. У 2010 р. в Канкуні (Мексика) на 16-й Конференції Сторін Рамкової конвенції ООН про зміну клімату вкотре обговорювали питання кількісних зобов'язань зі скорочення викидів парникових газів державами і стало відомо, що заявлені зобов'язання держав є недостатніми для утримання росту глобальної температури на рівні 2 °С. У грудні 2011 р. (у місті Дурбан, Південно-Африканська Республіка) на 17-й Конференції Сторін Рамкової конвенції ООН про зміну клімату було прийнято рішення про продовження терміну дії Кіотського протоколу. Досягнуті домовленості на міжнародних переговорах у Дурбані були кроком вперед, але оголошені зобов'язання держав зі зниження викидів парникових газів були недостатніми для запобігання зростанню температури на планеті (ec.europa.eu, 2009).

На 21-й конференції ООН з питань зміни клімату, що відбулася у Парижі у 2015 р., був узгоджений текст Паризької угоди, яка замінить Кіотський протокол після 2020 р. Відповідно до цього міжнародно-правового документа держави узгодили питання щодо необхідності утримання зростання середньої глобальної температури на рівні нижче 2 °С, збільшення здатності адаптації до негативного впливу зміни клімату, гармонізації фінансових потоків для розв'язання глобальних проблем зі зміни клімату та ін. (UN Conference, 2015). Окрім цього, країни намагатимуться досягти "світового піку викидів парникових газів якомога швидше". Однією з вимог Паризької угоди є теоретико-методологічна розробка та практична реалізація стратегії низьковуглецевого розвитку до 2050 р. (Paryzka ughoda, 2016). Відповідно до Паризької угоди, кожна держава визначає для себе обсяги скорочення викидів (очікуваний національно визначений внесок щодо скорочення викидів парникових газів), які переглядаються кожні 5 років і повинні бути більш амбітними порівняно з попереднім періодом.

Прогресивними є ініціативи ЄС у сфері розроблення політики з питань запобігання зміни клімату. 20 липня 2015 р. Рада ЄС зробила висновки щодо кліматичної дипломатії (Consilium, 2015), які, серед іншого, вказують, що:

- Зміна клімату, як підтверджують останні наукові дані, є головною глобальною проблемою, яку потрібно невідкладно вирішувати, в іншому разі вона загрожуватиме не тільки навколишньому середовищу, а й світовому економічному добробуту, перешкоджає зменшенню бідності, сталому розвитку та, в широкому розумінні, миру, стабільності та безпеці. Глобальний перехід до безпечного, стійкого та незагрозливого для клімату шляху низьковуглецевого розвитку є передумовою для безпечного та стабільного майбутнього.
- Необхідність подолання загрози зміни клімату, включаючи потенційні конфлікти та нестабільність, пов'язані з належним доступом до продуктів харчування, води та енергії, необхідні ефективні зовнішньополітичні ініціативи та відповідні дії на глобальному та рівні ЄС.
- Паризька угода повинна сприяти вирішенню проблем пом'якшення наслідків, адаптації, фінансування, технологій, розбудови спроможності, прозорості дій, а також підтримувати та відображати глобальні геополітичні та економічні реалії і проблеми, що виникають у світі.

- Рада ЄС відзначає повільний прогрес у процесі міжнародних переговорів і закликає всі Сторони, зокрема країни з розвиненими економіками, якнайшвидше виступити з амбіційними цілями щодо скорочення викидів парникових газів.
- Рада ЄС наголошує на необхідності подальшого посилення спільних зусиль у сфері кліматичної дипломатії в ЄС. Для того, щоб Союз сприяв подальшому прогресу у переговорах, Рада наполягає на справедливості, достовірності та амбіційності своєї спільної позиції.

В ЄС визначено три основні напрями (засади), на яких потрібно будувати кліматичну дипломатію (Council of the European Union, 2016):

- (1) Продовження просування напряму зміни клімату як стратегічного пріоритету у дипломатичних діалогах та зовнішньополітичних інструментах.
- (2) Сприяння впровадженню Паризької угоди в контексті стійкого не шкідливого для клімату (клімато стійкого) розвитку.
- (3) Докладення зусиль, спрямованих на вирішення питань пов'язаності клімату з природними ресурсами, процвітанням, стабільністю та міграцією.

Практичні механізми реалізації цих засад передбачають конкретні дії для кожному з напрямів, серед яких:

- використовувати майбутні двосторонні зустрічі та багатосторонні форуми, щоб забезпечити поступ у кліматичній політиці;
- проводити спільну інформаційну кампанію на високому рівні через представництва ЄС та посольства держав-членів, спрямовану на ключових осіб, що приймають рішення, та агентів змін, включаючи уряди, парламентаріїв, неурядові організації, промисловості та громадянське суспільство в широкому розумінні;
- працювати разом для винайдення інноваційних механізмів для мобілізації додаткового кліматичного фінансування від приватних інвесторів.
- брати участь у дебатах з питань клімату та політики в галузі безпеки на міжнародних форумах, зокрема Раді Безпеки ООН, на Конференції з планетарної безпеки та інших відповідних конференціях/ініціативах, організованих країнами-членами;
- продовжувати роботу за спільними проектами щодо клімату та безпеки, які стосуються дестабілізаційних наслідків зміни клімату та ін.

Детальний план дій за цими заходами повинні розробити ЄС та країни-члени.

В ЄС також діють документи з питань енергетики та запобігання зміні клімату. Зокрема, йдеться про стратегію "Енергетика 2020: Стратегія конкурентної, екологічно чистої та безпечної енергетики" (ec.europa.eu, 2009). Ця стратегія посилює інтеграцію європейських енергетичних ринків зі встановленими стандартами та цілями щодо зменшення викидів парникових газів, підвищення енергоефективності, а також збільшення частки відновлюваних джерел енергії у структурі енергоспоживання. У 2014 р. Рада ЄС схвалила нову Кліматичну та енергетичну політику до 2030 р., яка представила нові амбітні цілі щодо зменшення викидів, підвищення енергоефективності та використання відновлюваних видів енергії. Проте, на відміну від плану 2020 р., нові цілі не було схвалено на національному рівні, а тільки на рівні ЄС (Dixigroup, 2016).

Щодо розроблення політики з питань зміни клімату в Україні, то варто зазначити, що Україна бере активну участь в міжнародному переговорному процесі з питань

зміни клімату та ратифікувала основні міжнародні угоди у цій сфері (Рамкову конвенцію ООН про зміну клімату, Кіотський протокол, Паризьку угоду).

Зобов'язання щодо скорочення викидів парникових газів, які подала Україна у 2015 р. у секретаріат Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, відповідно до Паризької угоди, свідчать про те, що Україна планує не перевищити до 2030 р. 60 % викидів парникових газів від рівня викидів у базовому 1990 р. (КМУ, 2015). Варто зазначити, що сьогодні викиди в Україні є набагато нижчими, ніж викиди 1990 р., тому фактично Україна залишає за собою право підвищувати викиди порівняно із сьогоднішнім рівнем. Така позиція України є не обґрунтованою, оскільки не ґрунтується на висновках наукових експертів щодо зв'язку економічного розвитку людства та зміни клімату й необхідності утримання глобального росту температури шляхом скорочення викидів парникових газів; заявлена мета України щодо скорочення викидів парникових газів не передбачає реального скорочення викидів порівняно із сьогоднішнім рівнем, незважаючи на те, що економіка України є однією із найбільш енергозатратних у світі і має значний потенціал енергозбереження та скорочення викидів парникових газів; доведено, що економічний розвиток та скорочення викидів може відбуватися одночасно за умови застосування принципів сталого розвитку.

Загалом, крім відсутності амбіцій України щодо взяття добровільних зобов'язань з фактичного скорочення викидів парникових газів, основні питання, які відстоював Уряд України на міжнародному рівні, теж не спрямовані на вирішення проблеми зміни клімату. Зокрема, Уряд відстоює:

- необхідність укладення нової угоди в рамках Кіотського протоколу, яка передбачала б збереження проектних механізмів як джерела фінансування модернізації економіки України та скорочення викидів парникових газів;
- доцільність збереження 1990 р. як базового року для розрахунку зобов'язань щодо скорочення викидів парникових газів, оскільки це дозволило б Україні зберегти статус "продавця" надлишкових квот;
- важливість збереження переваг для України і статусу країни з "перехідною економікою";
- лобіювання вилучення країн з перехідною економікою зі списку країн-донорів з питань передачі технологій країнам, що розвиваються, та фінансування їх діяльності з обмеження викидів парникових газів, адаптації до зміни клімату тощо;
- доцільність врахування обсягу поглинання парникових газів лісами України, оскільки це дасть змогу додатково отримати квоти на викиди парникових газів (Orlenko et al., 2010).

На національному рівні жоден із чинних нормативних документів, які стосуються охорони довкілля, прямо не регулює механізму контролю за викидами парникових газів в Україні та запобігання зміні клімату. Донедавна розроблення національного законодавства у сфері зміни клімату в Україні було пов'язано в основному з функціонуванням гнучких економічних механізмів Кіотського протоколу зі спільного впровадження та міжнародної торгівлі квотами, ведення кадастру антропогенних викидів із джерел та абсорбції парникових газів, функціонування Реєстру антропогенних викидів та абсорбції парникових газів. Рівень виконання програмних документів щодо зміни клімату (КМУ, 2005), які

прийнято в Україні, є досить низьким, оскільки питання контролю та відповідальності в них не врегульовані, а наявні повноваження з контролю наглядових інстанцій на практиці в цій сфері не реалізують. Це пов'язано з низьким рівнем інституційної спроможності, відсутністю коштів на розроблення та імплементацію відповідної політики і відсутністю політичної волі на виконання відповідних зобов'язань та ефективних механізмів контролю за їх виконанням.

У грудні 2016 р. Уряд України схвалив Концепцію державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 р. (КМУ, 2016). Основними напрямками реалізації Концепції є: зміцнення інституційної спроможності щодо формування і забезпечення реалізації державної політики у сфері зміни клімату; запобігання зміні клімату через скорочення антропогенних викидів і збільшення абсорбції парникових газів та забезпечення поступового переходу до низьковуглецевого розвитку держави; адаптація до зміни клімату, підвищення опірності та зниження ризиків, пов'язаних із зміною клімату. Безперечно, визначення цих напрямів є позитивним кроком, але наступним кроком мало б бути розроблення скоординованих заходів для досягнення поставлених цілей. У 2017 р. розроблено проект Плану заходів з реалізації Концепції державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 р. (МергУ, 2017). Варто зазначити, що цей документ знову містить недоліки, які можуть призвести до невиконання чергового програмного документа у сфері зміни клімату в Україні. Зокрема, вкотре визначено загальні та недостатньо конкретизовані цілі, але не сформовано індикатори виконання конкретних заходів; у низці заходів визначено кілька органів, відповідальних за його виконання, але не визначено, який орган відповідає за реалізацію того чи іншого завдання та координуватиме його виконання; істотним недоліком цього плану заходів також є відсутність передбаченого фінансування на реалізацію запланованих заходів.

Розроблення зазначених вище документів є позитивною тенденцією, але водночас в Україні не прийнято основного закону у сфері зміни клімату та регулювання викидів парникових газів, хоча роботи над розробленням такого проекту розпочиналися кілька разів. Причиною неприйняття цих проектів законів була їх недосконалість, відсутність чіткого політичного курсу та еколого-економіко-правових засад формування політики щодо зміни клімату в Україні. Отже, ситуацію в Україні потрібно кардинально змінити, оскільки лише в разі визнання проблеми та реальності загроз зміни клімату, наявності концептуального бачення шляхів вирішення проблеми та врахування всіх наукових даних має відбуватися розроблення політики з питань зміни клімату в Україні.

Висновки. Рекомендації щодо розроблення політики з питань зміни клімату в Україні:

- Проблема зміни клімату є пріоритетом діяльності ЄС, і ЄС зберігає лідерську роль у сфері розроблення еколого-економічних механізмів щодо запобігання зміні клімату. Необхідним є врахування досвіду ЄС під час розроблення політики з питань зміни клімату в Україні. Для цього варто оцінювати можливий вплив в Україні практик, які існують в ЄС.
- Під час формування політики з питань зміни клімату, повинен бути визнаний "глобальний інтерес" щодо запобігання зміні клімату, який превалює над локальними інтересами. Під час розроблення нормативно-правових ак-

тів, формування позицій на міжнародні переговори необхідно здійснювати експертизу проектів документів на предмет їх відповідності глобальному інтересу щодо запобігання зміні клімату та еколого-економічна оцінка впливу розроблених рішень на національному та глобальному рівнях, на коротко- та довготермінову перспективу.

- Політика у сфері зміни клімату повинна відповідати міжнародним угодам у сфері зміни клімату, підписаним та ратифікованим Україною, зокрема Рамковій конвенції ООН про зміну клімату, Паризькій Угоді, а також Угоді про Асоціацію Україна – ЄС. Розроблені проекти документів повинні проходити етап експертизи на предмет відповідності міжнародним зобов'язанням України.
- Політика у сфері зміни клімату повинна ґрунтуватися на наукових даних та висновках Міжнародної групи експертів ООН зі зміни клімату, які закликають до посилення зобов'язань зі скорочення викидів парникових газів для утримання глобального росту температури на рівні 2 °C від доіндустріального рівня із можливістю перегляду довготермінових цілей для утримання росту температури на рівні 1,5 °C.
- Повинні бути сформовані амбітні цілі щодо скорочення викидів парникових газів унаслідок впровадження програм з енергозбереження, збільшення частки відновлюваних джерел енергії, екологізації економіки України тощо. Законодавчо визначені цілі щодо обмеження викидів парникових газів повинні бути основою для подальшого розроблення політики у сфері зміни клімату, зокрема щодо впровадження системи торгівлі викидами, системи моніторингу, звітності та верифікації викидів, контролю за викидами, плати за викиди тощо.
- Перехід на безвуглецевий розвиток повинен бути стратегічним пріоритетом розвитку України в наступні десятиліття. Тому потрібно фінансувати програми та діяльність щодо розроблення екологічно чистих технологій, забезпечення енергетичної безпеки та енергетичної незалежності, зниження енергомосткості ВВП, скорочення енергоспоживання тощо.

Перелік використаних джерел

- Borysenkov, E. P. (1990). *Yzmenenye klymata y chelovek*. Moscow: Znanye. 64 p.
- Climate change (2007). Synthesis Report. Retrieved from: http://www.ipcc.ch/publications_and_data/publications_ipcc_fourth_assessment_report_synthesis_report.htm.
- Climate change (2013). The Physical Science Basis. Retrieved from: <http://www.climatechange2013.org/>.
- Consilium (2015). Council conclusions on climate diplomacy, 20.07.2015. Retrieved from: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/07/20-fac-climate-diplomacy-conclusions/>.
- Council of the European Union (2016). European climate diplomacy after COP21: Elements for continued climate diplomacy in 2016. Council of the European Union. 08.02.2016. Retrieved from: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5853-2016-INIT/en/pdf>.
- Dixigroup (2016). Enerhetychna diplomatiia: svitovi pryklady dlia Ukrainy. Policpaper. Dixigroup. Retrieved from: http://dixigroup.org/storage/files/2016-09-15/web_energy_diplomacy_dixi_2016_ua_1.pdf
- Doklad (2009). Doklad Konferentsyy Storon o rabote ee piatnadsatoy sessyy, sostoiavsheisia v Kopenhagene 7-19 dekabria 2009 hoda. Retrieved from: <http://unfccc.int/resource/docs/2009/cop15/rus/11a01r.pdf>
- Doklad (2011). Doklad Konferentsyy Storon, deistvuiushchei v kachestve soveshchaniya Storon Kyotskoho protokola, o rabote ee sedmoi sessyy, sostoiavsheisia v Durbane s 28 noiabria do 11 dekabria

- 2011 hoda. Retrieved from: <http://unfccc.int/resource/docs/2011/cmp7/rus/10a01r.pdf>.
- Dubovich, I. A., & Bulhakova, M. H. (2016). Teoretyko-metodolohichni ta praktychni ekoloho-ekonomichni y pravovi zasady rozv'iazannia hlobalnykh problem zi zminy klimatu. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, 8(1), 67–70.
- ec.europa.eu (2009). Enerhetyka 2020 roku: Stratehiia konkurentnoi, ekolohichno chystoi ta bezpechnoi enerhetyky. Retrieved from: https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/2011_energy2020_en_0.pdf.
- KMU (2005). Natsionalnyi plan zakhodiv z realizatsii polozhen Kiotskoho protokolu vid 18 serpnia 2005 roku № 346-r. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/346-2005-%D1%80>.
- KMU (2015). Uriadovyi portal. Minpryrody: Ukraina bere aktyvnu uchast v roboti nad tekstem novoi hlobalnoi klimatychnoi uhody. 22.10.2015. Retrieved from: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=248571404.
- KMU (2016). Kontseptsiiia derzhavnoi polityky u sferi zminy klimatu na period do 2030 roku. Retrieved from: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249573705>.
- MeprU (2017). Plan zakhodiv z realizatsii Kontseptsii derzhavnoi polityky u sferi zminy klimatu na period do 2030 roku. Retrieved from: <https://menr.gov.ua/news/31474.html>.
- Oberthür, S., & Kelly, C. R. (2008). EU Leadership in International Climate Policy: Achievements and Challenges, *The International Spectator*. <https://doi.org/10.1080/03932720802280594>.
- Orlenko, S. L., Zhalilo, Ya. A., Trofymova, I. V., et al. (2010). Protydiia hlobalnii zmini klimatu v konteksti Kiotskykh domovlenosti: ukrainskyi vymir. Kyiv: NISD. 48 p.
- Paryzka uhoda (2016). Paryzka uhoda. Retrieved from: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_161.
- UN Conference (2015). Konferentsiia OON z pytan klimatu 2015. Retrieved from: https://uk.wikipedia.org/wiki/Konferentsiia_OON_z_pytan_klimatu_2015.

М. Г. Вьнярьска

Национальный лесотехнический университет Украины, г. Львов, Украина

ФОРМИРОВАНИЕ МЕЖДУНАРОДНОЙ ЭКОЛОГО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ПОЛИТИКИ ПО ИЗМЕНЕНИЮ КЛИМАТА

Проанализированы основные международные экологические соглашения по изменению климата, а также документы в сфере климатической дипломатии в ЕС. На международном уровне достаточно сложно разработать пути решения проблемы изменения климата, учитывая специфику глобальной проблемы изменения климата, различное влияние изменения климата на различные государства, разный уровень экономического развития, выбросов парниковых газов в различных государствах, связь проблемы изменения климата с экономикой, сложность решения энергетических вопросов и т. п. Поэтому проиллюстрированы особенности международного переговорного процесса на Конференциях Сторон Рамочной конвенции ООН об изменении климата, сложности формирования общей согласованной политики по изменению климата на глобальном уровне. Рассмотрено участие Украины в международных переговорах по вопросам изменения климата. Проанализированы вопросы формирования эколого-экономической политики по вопросам изменения климата в Украине, обязательства Украины по сокращению выбросов парниковых газов и основные нормативно-правовые акты в сфере изменения климата в Украине. Сформулированы рекомендации по разработке политики по вопросам изменения климата в Украине. Акцентируется внимание на необходимости экологизации экономики Украины, перехода к низкоуглеродному развитию и реальному сокращению выбросов парниковых газов в Украине. Указано на важность учета опыта ЕС при разработке политики по вопросам изменения климата в Украине, соответствия политики в сфере изменения климата международным договоренностям Украины и выводам научных экспертов, которые указывают на необходимость уменьшения антропогенной нагрузки на климатическую систему.

Ключевые слова: изменение климата; климатическая дипломатия; парниковые газы; Рамочная конвенция ООН об изменении климата; Киотский протокол; Парижское соглашение; экологизация экономики.

M. G. Vyniarska

Ukrainian National Forestry University, Lviv, Ukraine

DEVELOPMENT OF INTERNATIONAL ENVIRONMENTAL AND ECONOMIC POLICY ON CLIMATE CHANGE

The problem of global climate change is among the most urgent global issues in modern world. It is quite difficult to find ways to solve global climate change problem at the international level. This is due to the specificity of the problem, considering various impacts of climate change in different countries and regions, different levels of economic development and levels of greenhouse gas emissions in different countries, connection and dependence between climate change and economic development, the complexity of energy issues, etc. Therefore, a new direction of international diplomacy, so-called climate diplomacy, appeared in the second half of the 20th century, aiming at the development of decisions to tackle global climate change problem, concerning account and balancing of the interests of all participants and global interest in climate change mitigation and adaptation to climate change. Firstly, the main international environmental agreements on climate change, as well as documents in the field of climate diplomacy in the EU, are analyzed. The specifics of international negotiation process at the Conferences of the Parties to the United Nations Framework Convention on Climate Change, the complexity of the formation of the common agreed policy on climate change at the global level are highlighted. Ukraine's participation in international negotiation process on climate change is considered. The issues of development of environmental and economic policy on climate change in Ukraine, Ukraine's commitment to reduce greenhouse gas emissions and key regulatory acts in the field of climate change in Ukraine are analyzed. Secondly, some recommendations on the development of climate change policy in Ukraine are formulated. The emphasis is made on the need for greening of Ukrainian economy, transition to low carbon development and real reduction of greenhouse gas emissions in Ukraine. As the EU is a leader in the development and implementation of mechanisms and instruments of climate change policy at the international and national levels, and unlike the EU, Ukraine does not pay sufficient attention to climate change problem, the authors stress the importance of taking into account by Ukraine the EU experience in developing climate change policy. Thus, the compliance of Ukraine's climate change policy with the international agreements signed and ratified by Ukraine, taking into account the conclusions of scientific experts concerning the need to reduce anthropogenic influence on climate system are necessary key issues to be considered during developing and implementing climate change policy in Ukraine.

Keywords: climate change; climate diplomacy; greenhouse gases; the UN Framework Convention on Climate Change; the Kyoto Protocol; the Paris Agreement; greening of the economy.